

Ontheffingsaanvraag beschermde soorten

**Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen
Provincie Utrecht**

8 juli 2021

Contactpersoon

ARJEN GOUTBEEK
Projectleider Natuur &
Biodiversiteit

M +31 6 5433 6237
E Arjen.Goutbeek@Arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Leeswijzer	5
2	Plangebied en ingreep	6
2.1	Ligging plangebied en beschrijving ingreep	6
2.1.1	Huidige situatie	6
2.1.2	Nieuwe situatie	6
2.2	Planning	8
3	Aanwezigheid beschermde soorten	9
4	Effectbepaling en toetsing	11
4.1	Effectbepaling	11
4.2	Toetsing Wet natuurbescherming	12
4.2.1	Habitatrichtlijnsoorten	12
4.2.2	Vogelrichtlijn	12
4.2.3	Andere soorten	13
5	Mitigatieplan	14
5.1	Doel	14
5.2	Uitgangspunten ecologie	14
5.3	Mitigatie en maatregelen	15
5.3.1	Algemeen	15
5.3.2	Mitigerende maatregelen algemene broedvogels en zorgplicht	15
5.3.3	Mitigerende maatregelen gewone dwergvleermuis	15
5.3.4	Mitigerende maatregelen kamsalamander en Alpenwatersalamander	18
5.3.5	Mitigerende maatregelen hazelworm	20
6	Ontheffing wet natuurbescherming	22
6.1	Ontheffingsaanvraag	22

6.2	Garanderen van de staat van instandhouding	22
6.2.1	Onderbouwing staat van instandhouding gewone dwergvleermuis	22
6.2.2	Onderbouwing staat van instandhouding kamsalamander en Alpenwatersalamander	22
6.2.3	Onderbouwing staat van instandhouding hazelworm	23
6.2.4	Conclusie staat van instandhouding	23
6.3	Onderbouwing wettelijke belangen	23
6.4	Gebrek aan alternatieven	24
7	Referentielijst	26
	Colofon	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

ProRail, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de provincie Utrecht werken samen aan het ongelijkvloers maken van de N226 met het spoor in Maarsbergen. Om de realisatie van de ongelijkvloerse spoor kruising mogelijk te maken hebben Provinciale Staten van Utrecht op 9 december 2020 het inpassingsplan Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen vastgesteld. Ten behoeve van de onderbouwing van het inpassingsplan is een natuuronderzoek uitgevoerd, bestaande uit een quickscan (Arcadis, 2018) (Bijlage A) en soortgericht onderzoek (Arcadis, 2019) (Bijlage B). Uit het soortgericht onderzoek is gebleken dat binnen het plangebied beschermde soorten aanwezig zijn. Het gaat hierbij om de volgende strikt beschermde soorten welke om specifieke mitigerende maatregelen vragen:

- Gewone dwergvleermuis
- Kamsalamander
- Alpenwatersalamander
- Hazelworm

De eerste fase voor de realisatie van de tunnelbak, het amoveren van de woningen aan Tuindorppweg 5c en 5d, is reeds afgerond (ontheffing afgegeven op 25 juni 2019, zaaknr. Z-WNB-RI-REG-2019-0745). De onderhavige ontheffingsaanvraag is voor de tweede fase, de daadwerkelijke aanleg van de tunnelbak en bijhorende voorbereidende werkzaamheden.

In het plangebied en de omgeving zijn verblijfplaatsen en leefgebieden aangetroffen van de vier eerdergenoemde soorten. De provincie Utrecht heeft Arcadis gevraagd om een activiteitenplan op te stellen voor de tweede fase van het project, om de negatieve effecten zoveel mogelijk te mitigeren. Voor de niet te mitigeren negatieve effecten op gewone dwergvleermuis, kamsalamander, alpenwatersalamander en hazelworm wordt een aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (hierna Wnb) ingediend bij het bevoegd gezag (Provincie Utrecht). Tevens is een instructie opgesteld met daarin de plaatsing van permanente mitigerende maatregelen.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het plangebied en de voorgenomen ingreep. In hoofdstuk 3 zijn de aanwezige beschermde soorten benoemd en beschreven. In hoofdstuk 4 is de toetsing aan de Wnb opgenomen. In hoofdstuk 5 is het mitigatieplan opgenomen en in hoofdstuk 6 de ontheffingsaanvraag.

2 Plangebied en ingreep

2.1 Ligging plangebied en beschrijving ingreep

2.1.1 Huidige situatie

Tussen de regio, waaronder de provincie Utrecht, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en het toenmalige ministerie van Verkeer en Waterstaat is in december 2005 een overeenkomst gesloten om te komen tot drie ongelijkvloerse spoorkruisingen. Eén van die drie ongelijkvloerse spoorkruisingen is de spoorkruising met de provinciale weg N226 bij Maarsbergen. In de huidige situatie is er sprake van een gelijkvloerse spoorwegovergang, zie Figuur 1.

Directe aanleiding voor het plan is de frequentieverhoging van het treinverkeer waardoor de veiligheid op de spoorkruising dreigt af te nemen. Daarnaast heeft deze frequentieverhoging ook negatieve gevolgen voor de doorstroming van het verkeer op de N226.

Figuur 1: Huidige situatie spoorwegkruising. Zwarte cirkel geeft de kruising aan.

2.1.2 Nieuwe situatie

Provinciale staten (PS) hebben op 13 maart 2017 besloten de ongelijkvloerse kruising vorm te geven via de zogenaamde Westvariant met gesloten Tuindorpweg, zie Figuur 2.

Met het inpassingsplan wordt realisatie van de voorkeursvariant 'Westvariant gesloten Tuindorpweg' planologisch mogelijk gemaakt. Na realisatie van de 'Westvariant met gesloten Tuindorpweg'2 is de bestaande gelijkvloerse spoorovergang verdwenen en zijn er twee spooronderdoorgangen gerealiseerd, één voor gemotoriseerd verkeer met een doorrijhoogte van 4,6 meter en één voor het (brom-) fietsverkeer en voetgangers met een doorrijhoogte van 2,6 meter. De toe- en afritten van beide onderdoorgangen sluiten aan de zuidzijde aan op de bestaande kluisrotonde nabij de A12 en aan de noordzijde op een nieuw te realiseren rotonde die wordt aangesloten op de Woudenbergseweg ten zuiden van de tankstations.

De nieuwe spooronderdoorgang voor fietsers en voetgangers komt op de locatie van de huidige overweg. Vanaf deze onderdoorgang, richting de dorpskern van Maarsbergen, gaat de huidige Woudenbergseweg van de kluifrotonde tot aan de kruising met de Tuindorpweg/Haarweg over in een fietspad. Langzaam verkeer van oost naar west kan via een brug richting Engweg blijven rijden.

De spooronderdoorgang voor gemotoriseerd verkeer ligt ten westen van de dorpskern en wordt bereikt via de nieuwe N226 die start net ten noorden van de kluifrotonde bij de A12. Ter hoogte van de Engweg zal de N226 onder het spoor doorgaan. De N226 maakt vanaf het spoor een bocht in westelijke richting en sluit aan op een nieuw aan te leggen rotonde, ten zuiden van de bestaande tankstations. De omgelegde N226 krijgt totaal 3 rijstroken, waarvan 2 rijstroken vanaf de kluifrotonde richting het noorden en 1 rijstrook vanaf de nieuwe noordelijke rotonde richting de A12. De toegestane maximumsnelheid in de spooronderdoorgang is 60 km/u.

Via de noordelijke rotonde zal het verkeer richting Maarn afgewikkeld worden middels de nieuw aan te leggen Bosweg. Na realisatie van dit project bereikt men met de auto, komend vanaf het zuiden (A12) de kern van het dorp Maarsbergen via de nieuwe noordelijke rotonde. De Tuindorpweg wordt afgesloten voor doorgaand autoverkeer. Het langzaam verkeer kan wel over de Tuindorpweg richting het westen rijden omdat er een nieuwe brug over de nieuwe N226 wordt gerealiseerd. De Engweg wordt aangepast ter hoogte van Engweg 1 ten behoeve van de bereikbaarheid van de aanliggende woningen en bedrijven. Om dit project te kunnen realiseren, zijn enkele woonhuizen aangekocht door de provincie: Engweg 1, Tuindorpweg 5c en Tuindorpweg 5d. Beide laatste huizen zijn in oktober 2019 gesloopt. De bebouwing op perceel Engweg 1 blijft behouden, maar het perceel wordt vanwege de bouw van de onderdoorgang kleiner. Voor het (brom)fietsverkeer en voetgangers vanaf de kluifrotonde richting de Engweg worden twee fietsbruggen aangelegd: één over de N226 en één over de spooronderdoorgang voor fietsers. De nieuwe N226 en met name de Bosweg lopen gedeeltelijk over het Landgoed Anderstein. De natuur die hiermee verdwijnt zal volledig gecompenseerd worden. De huidige overweg zal worden opgeheven.

Figuur 2: Ontwerp Westvariant met gesloten Tuindorpweg. De zwarte cirkel in deze figuur komt overeen met die in figuur 1. Bron: www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/mobiliteit/wegenprojecten/spooronderdoorgang-n226-maarsbergen

2.2 Planning

Vorbereidende werkzaamheden zoals het kappen van bomen en het verleggen van kabels en leidingen starten vanaf het eerste kwartaal van 2022, zo mogelijk in november 2021 afhankelijk van het moment waarop de benodigde vergunningen verkregen worden. De bouw van de onderdoorgangen met de daarbij behorende infrastructuur staat gepland in het derde kwartaal van 2023. Het werk kan dan in het eerste kwartaal van 2026 afgerond zijn.

3 Aanwezigheid beschermde soorten

Voor de methodiek en verantwoording van het onderzoek wordt verwezen naar de rapportages van de soortgerichte onderzoeken die uitgevoerd zijn in 2019 (Arcadis, 2019 en Bijlage B)). Op basis van het soortgericht onderzoek zijn de volgende beschermde soorten en functies aangetroffen in het plangebied:

- Gewone dwergvleermuis: Vliegroutes en foerageergebieden, zie Figuur 3.
- Kamsalamander: Leef- en voortplantingsgebied, zie Figuur 4.
- Alpenwatersalamander: Leef- en voortplantingsgebied, zie Figuur 4.
- Hazelworm: Leefgebied, zie Figuur 5.

De vastgestelde verblijfplaatsen en leefgebieden kunnen als winterverblijfplaats voor deze soorten dienen. Ook zijn algemeen in Nederland voorkomende soorten door hun algemeenheid niet uit te sluiten in het plangebied:

- Broedvogels (nest beschermd gedurende broedperiode).
- Algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren.
- Algemeen voorkomende amfibieën.

Figuur 3: Luchtfoto plangebied. Niet essentiële vliegroutes (rode pijlen), essentiële vliegroute (groene pijlen) en foerageergebieden (rode cirkels) gewone dwergvleermuis.

Figuur 4: Luchtfoto plangebied. Voorplantingswater kamsalamander en alpenwatersalamander (rood omcirkeld), landhabitat met veel potentiële (wintering) verblijfplaatsen (groen omcirkeld). Landhabitat waar de betreffende soorten (vermoedelijk) naar uitwijken (paars omcirkeld), waarneming alpenwatersalamanders onder dood hout (geel kruis).

Figuur 5: Luchtfoto plangebied. Gele kruizen geven waargenomen hazelwormen weer.

4 Effectbepaling en toetsing

4.1 Effectbepaling

Door het voornemen bestaat de kans dat negatieve effecten optreden voor de in het plangebied voorkomende beschermde natuurwaarden. In Tabel 1 zijn de soortgroepen opgenomen waar op basis van het soortgericht onderzoek effecten op te verwachten zijn (Arcadis, 2019).

Tabel 1: Effecten beschermde soorten (Arcadis, 2019).

Soortgroep	Beschrijving effecten per soortgroep als gevolg van de werkzaamheden.	Toetsing vereist?
Algemene broedvogels	Potentiële nestplaatsen van broedvogels (waarvan de nestplaats alleen gedurende broedperiode beschermd is) zijn aanwezig. De werkzaamheden leiden mogelijk tot aantasting van nestplaatsen en doden van legsel/broedsel.	Ja
Gewone dwergvleermuis	<p>De essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuizen ten noorden van de carpoolplaats en ten hoogte van de woning van de Tuindorppweg 5d wordt door de herontwikkeling aangetast (doorbroken). De aanwezige populatie is daarom genoodzaakt om andere lijnvormige elementen (zoals bosrand noordzijde spoorlijn) te gebruiken om van de verblijfplaats bij het foerageergebied te komen.</p> <p>Gelet op dat foerageergebieden van gewone dwergvleermuizen verspreid in het plangebied en de omgeving aanwezig zijn en gebruikt worden door één of enkele (maximaal 5 dieren) dieren, is het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als foerageergebied heeft; de bossen van landgoed Anderstein en de bebouwde omgeving met groene tuinen bieden voldoende uitwijkplaatsen om te foerageren. Effecten op foerageergebied als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten. Wel dient rekening gehouden te worden met verstoring van aanwezige vleermuizen.</p>	Ja
Amfibieën	<p>Er vinden geen werkzaamheden plaats bij de vijvers. Directe aantasting van de vijvers vindt niet plaats. Door externe werking kan echter wel het waterpeil wijzigen, bijvoorbeeld door bronbemaling in de omgeving. Wanneer het waterpeil van de vijver significant wijzigt, kan dit tot gevolg hebben dat de vijvers niet meer als voortplantingswater kunnen functioneren. Dit heeft in dat geval negatieve gevolgen voor de populatie kamsalamander en Alpenwatersalamander die voor hun voortplanting afhankelijk zijn van deze vijvers.</p> <p>Het is niet uitgesloten dat het plangebied gebruikt wordt als landhabitat van kamsalamander en Alpenwatersalamander. De werkzaamheden kunnen tot gevolg hebben dat aanwezige dieren gedood of verwond worden. Gelet op de geschiktheid van de directe omgeving van de vijvers is voldoende landhabitat in de directe omgeving buiten het plangebied aanwezig. Het plangebied heeft daarom geen essentiële functie als landhabitat. De werkzaamheden hebben daarom niet tot gevolg dat essentieel landhabitat verloren gaat.</p>	Ja
Hazelworm	De werkzaamheden die betrekking hebben op de bosschages kunnen tot gevolg hebben dat leefgebied , rust- en voortplantingsplaatsen, van hazelworm wordt aangetast en hazelwormen gedood of verwond worden.	Ja

4.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Beschermde soorten zijn te verdelen in verschillende beschermingsregimes: **Habitatrichtlijnsoorten**, **Vogelrichtlijnsoorten** en **Andere soorten**. In de onderstaande tekst wordt per relevante beschermingsregime ingegaan op de verbodsbepalingen.

Deze toetsing is gedaan zonder rekening te houden met het treffen van mitigerende maatregelen. Het is mogelijk middels het treffen van deze maatregelen enkele overtredingen te mitigeren. Deze maatregelen zijn beschreven in hoofdstuk 5.

4.2.1 Habitatrichtlijnsoorten

Gewone dwergvleermuis en kamsalamander vallen onder het beschermingsregime van de Habitatrichtlijn. Op grond van de in de vorige paragraaf beschreven effecten vindt een overtreding plaats van de verbodsbepalingen in de Wnb. In Tabel 2 is een overzicht gegeven van de mogelijke overtredingen.

Tabel 2: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn.

Soortgroep	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Gevolg van
Gewone dwergvleermuis	X	X		X	Aantasting essentiële vliegroute door (kap)werkzaamheden van de bosschage ten noorden van de carpoolplaats en ter hoogte van Tuindorppweg 5d.
Kamsalamander	X	X		X	Aantasting van voortplantingswater (vijvers) indien waterpeil van de vijver wordt gewijzigd. Verstoren of vernietiging winterverblijfplaatsen bij werkzaamheden die gericht zijn tot het groen (grasland, struweel, bos).

Het is verboden:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

4.2.2 Vogelrichtlijn

Algemene broedvogels vallen onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Op grond van de in de vorige paragraaf beschreven effecten vindt een overtreding plaats van de verbodsbepalingen in de Wnb.

Tabel 3 geeft een overzicht van de mogelijke overtredingen. De werkzaamheden zijn niet gericht op het rapen van eieren en daarom is artikel 3.1 lid 3 niet van toepassing.

Tabel 3: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soortgroep	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Gevolg van
Algemene broedvogels	X	X		X	Door werkzaamheden in het gebied.

Het is verboden:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen, beschadigen of nesten weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen of onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren;

Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

4.2.3 Andere soorten

Alpenwatersalamander en hazelworm vallen onder het beschermingsregime van de Andere soorten. Op grond van de in de vorige paragraaf beschreven effecten vindt een overtreding plaats van de verbodsbepalingen in de Wnb. In Tabel 4 is een overzicht gegeven van de mogelijke overtredingen.

Tabel 4: Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 ten aanzien van soorten van de Andere soorten.

Soortgroep	a	b	c	Gevolg van
Alpenwatersalamander	X	X		Aantasting van voortplantingswater (vijvers) indien waterpeil van de vijver wordt gewijzigd. Verstoren of vernietiging winterverblijfplaatsen bij werkzaamheden die gericht zijn tot het groen (grasland, struweel, bos).
Hazelworm	X	X		Verstoren of vernietiging van het leefgebied. Het plangebied herbergt alle functies van het leefgebied, zoals zomer- en winterverblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen en foerageergebied.
Het is verboden: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen; c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen				

5 Mitigatieplan

5.1 Doel

In dit hoofdstuk zijn de mitigerende maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn om overtreding van de verbodsbepalingen zo veel mogelijk te voorkomen of beperken. Het toepassen van deze maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is niet vrijblijvend. De Wnb schrijft namelijk voor dat een ontheffing alleen verleend kan worden als er geen andere bevredigende oplossing is en de staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Dat betekent dat wanneer mitigatie in redelijkheid mogelijk is, dit ook verplicht is.

Er wordt gewerkt volgens de algemene stapsgewijze bescherming van natuurwaarden:

1. Voorkomen van aantasting door behoud en maatregelen duurzame instandhouding.
2. Mitigeren van aantasting met behulp van maatregelen (wel ontheffing nodig met mitigatieplan en onderbouwing), met als doel het 100% voorkomen van overtreding van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Bij afdoende mitigatie, indien het effect volledig wordt voorkomen, is geen ontheffing nodig.
3. Compenseren van aantasting (ontheffing vereist met compensatieplan en onderbouwing van gebrek aan alternatieven en motivatie van zwaarwegend maatschappelijk belang).

Gezien de omstandigheden en in de insteek van de werkzaamheden is optie 2 van toepassing. Een ontheffing aanvragen is noodzakelijk omdat niet alle effecten gemitigeerd kunnen worden.

5.2 Uitgangspunten ecologie

Vanuit ecologie gelden de volgende uitgangspunten voor dit mitigatieplan:

- Alle mitigerende maatregelen worden getroffen binnen het plangebied of in de direct aangrenzende omgeving en daarmee binnen de actuele leefgebieden van de betreffende beschermde diersoorten (binnen 200 meter van grens plangebied). Hiermee is sprake van mitigatie en niet van compensatie.
- Er wordt uitgegaan van vliegroute van gewone dwergvleermuis, leef- en voortplantingsgebied voor kamsalamander, Alpenwatersalamander en hazelworm zoals in Figuur 3, Figuur 4 en Figuur 5 is aangewezen.
- Voor alle soorten geldt dat de richtlijnen uit bijbehorende kennisdocumenten, wanneer deze beschikbaar zijn, gevolgd worden. Deze zijn niet beschikbaar voor Alpenwatersalamander en hazelworm. Voor Alpenwatersalamander wordt daarom het kennisdocument van kamsalamander gevolgd. Voor hazelworm wordt expert-judgement en het kennisdocument van levendbarende hagendis gebruikt (BIJ12, 2017c).
- Alle werkzaamheden worden uitgevoerd in de minst gevoelige periode van beschermde soorten. In de paragrafen hieronder wordt deze periode benoemd.
- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient op basis van dit mitigatieplan een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld. In dit protocol worden maatregelen opgenomen ten behoeve van de aanwezige soorten op basis van dit mitigatieplan, eventueel aangevuld met specifieke voorwaarden uit de Wnb ontheffing. Het gaat daarbij om de planning, fasering, verantwoordelijke partijen, werkafspraken, maatregelen ter ontmoediging en verplaatsing en nadere uitwerking van fysieke maatregelen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie aanwezig te zijn en bij alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd.
- Alle werkzaamheden worden uitgevoerd in afstemming met een ecologisch deskundige op het gebied van de betreffende soort(en).

5.3 Mitigatie en maatregelen

5.3.1 Algemeen

De volgende algemene maatregelen gelden:

- Voorafgaand en tijdens werkzaamheden vindt controle en inspectie plaats door een deskundige ecooloog. De ecooloog zal bij een calamiteit in overleg met de opdrachtgever en de aannemer passende maatregelen voorstellen indien noodzakelijk.
- Bij een calamiteit (bijvoorbeeld visueel aanwezige vleermuizen en broedvogels, nesten met eieren of jongen) wordt het werk op dat moment stilgelegd en stelt de ecooloog passende maatregelen voor, in overleg met de aannemer en opdrachtgever.
- Na oplevering van het werk door de aannemer wordt een beknopt logboek met eindevaluatie opgeleverd ter onderbouwing van het naleven van het mitigatieplan door de betrokken partijen.
- Een kopie van dit document is aanwezig op de uitvoerderskeet bij de aannemer op de bouw en in het bezit van zowel de projectleider van de opdrachtgever en de betrokken ecooloog. Indien er door een daartoe bevoegd persoon gevraagd wordt naar dit document kan deze ter verantwoording van de werkzaamheden worden getoond.

5.3.2 Mitigerende maatregelen algemene broedvogels en zorgplicht

Algemene broedvogels

Voer de werkzaamheden uit buiten de kwetsbare periode. Deze periode ligt grofweg tussen 15 maart tot 15 juli maar is sterk weersafhankelijk. Mocht het onoverkomelijk zijn om de werkzaamheden uit te voeren binnen het broedseizoen, dan dienen eventuele geschikte nestplekken in het plangebied voorafgaand aan het broedseizoen ontmoedigd te worden zodat de vogels hier niet kunnen nestelen.

Zorgplicht

Te allen tijde dient de algemene zorgplicht in acht te worden genomen. De zorgplicht betekent dat er tijdens de uitvoering voldoende zorg genomen moet worden om schade aan soorten te voorkomen en dat er niet onnodig exemplaren worden beschadigd of gedood wanneer dit gemakkelijk is te voorkomen. Deze zorgplicht geldt altijd en overal. In kader van dit project houdt dit het volgende in:

- Het materieel wordt zorgvuldig en deskundig gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.

5.3.3 Mitigerende maatregelen gewone dwergvleermuis

Door de ingreep en het verwijderen van bomen wordt de vliegroute ten noorden van de carpoolplaats mogelijk aangetast. Hoewel een deel van de bomen blijft staan parallel aan het spoor, komen er twee onderbrekingen in de vliegroute die mogelijk een probleem voor vleermuizen vormen. Dit betreft de overgang van de tunnelbak en de weg waar de oude kruising zich bevindt (Figuur 6). Verder zal tijdens de werkzaamheden de vliegroute tijdelijk minder geschikt zijn voor de vleermuizen. Er worden daarom zowel tijdelijke als permanente maatregelen getroffen.

Figuur 6: Het plangebied met de bestaande en nieuwe bomen. De zwarte lijn geeft de vliegroute aan. De stippellijnen geven de onderbrekingen in de vliegroute aan. (Bron: MTD Landschapsarchitecten + Roelofs Groep 2021).

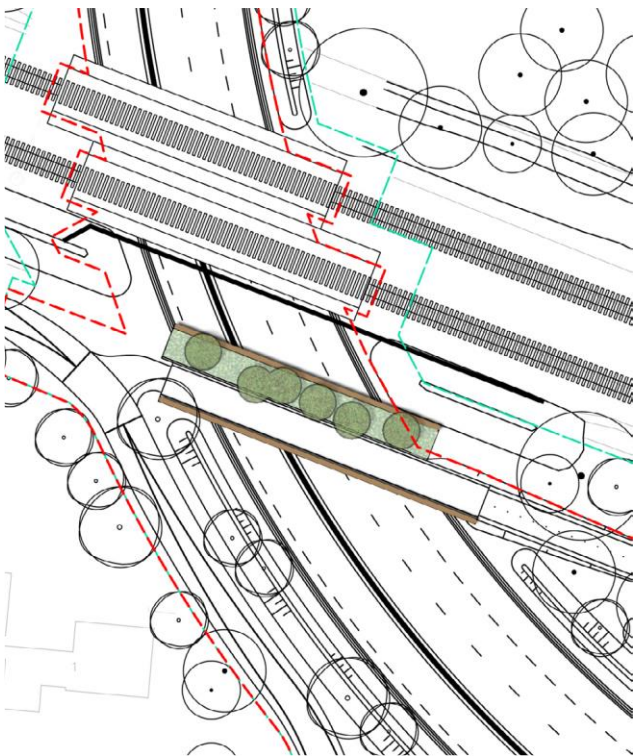
Ten behoeve van gewone dwergvleermuis worden de volgende mitigerende maatregelen getroffen om de effecten van de ingreep en werkzaamheden te beperken en, wanneer mogelijk, uit te sluiten. Deze worden verder uitgewerkt in paragrafen 5.3.3.1 en 5.3.3.3:

- Gebruik geen kunstlicht tussen een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsopgang om verstoring van vleermuizen te voorkomen;

- Indien nieuwe verlichting geplaatst wordt in het plangebied waardoor de lichtbelasting toeneemt, dient amberkleurige verlichting toegepast te worden. Dit geldt bijvoorbeeld voor het plangebied langs de nieuwe weg en fietspaden;
- De kap van bomen moet buiten het gevoelige seizoen van vleermuizen plaatsvinden tussen september en maart;
- Het plaatsen van extra groen, groene begeleiding en mogelijk andere benodigdheden bij de onderbrekingen in de vliegroute;
- Gefaseerd uitvoeren van de werkzaamheden.

5.3.3.1 Permanente mitigatie

Om te zorgen dat de essentiële vliegroute zijn functie behoudt na het voltooiën van de werkzaamheden wordt er een verbinding gerealiseerd over de tunnelbak (middels een groene verbinding, Figuur 7) en de kruising van de oude weg, zodat de gewone dwergvleermuis in staat blijft om van de verblijfplaats naar foerageergebied te vliegen. Van belang is dat er geen licht aanwezig is die de vleermuizen dusdanig stoort dat ze geen gebruik maken van de brug. De brug zelf wordt daarom niet aanvullend verlicht.

Figuur 7 Groene verbinding over tunnelbak als ecologische passage

Ter hoogte van de bestaande spoorovergang worden tevens enkele nieuwe bomen aangeplant, zodat ook hier de oversteek mogelijk blijft. Bij de aanplant wordt gebruik gemaakt van bomen van voldoende grootte, zodat deze ook direct als oriëntatie gebruikt kunnen worden. Dat betekent bomen van minimaal 5 meter hoog

5.3.3.2 Tijdelijke mitigatie

De werkzaamheden zorgen ervoor dat de vliegroute tijdelijk minder geschikt is voor de gewone dwergvleermuis. Er zijn een aantal mitigerende maatregelen die het effect hiervan kunnen verminderen, zoals:

- Gebruik geen kunstlicht tussen een half uur voor zonsondergang en een half uur na zonsopgang om verstoring van vleermuizen te voorkomen;
- Gefaseerd uitvoeren van de werkzaamheden.

Na het nemen van deze mitigerende maatregelen zullen echter nog steeds versturende effecten aanwezig zijn op de vliegroute doordat ter hoogte van de vliegroute gewerkt wordt aan de tunnel. Het is de verwachting dat dit echter geen grote effecten zal hebben op de populatie van gewone dwergvleermuizen in het gebied, aangezien in het gebied rondom het plangebied voldoende uitwijkmogelijkheden zijn in de vorm van onder andere bosranden, tuinen en wegbeplanting. Het gebied rondom het plangebied bevat veel groen en mogelijkheden voor, tijdelijk, andere vliegroutes die de gewone dwergvleermuis kan benutten.

Het aanbrengen van tijdelijke passagemogelijkheden in de vorm van schermen of palen, is op deze locatie weinig zinvol, omdat de vliegroute midden in het plangebied ligt, waardoor hier dusdanige verstoring is dat gebruik tijdens de werkzaamheden niet aannemelijk is.

5.3.3.3 Tijdens de werkzaamheden

Als tijdens de werkzaamheden toch vleermuizen worden aangetroffen, worden de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet en wordt direct de vleermuisdeskundige ingeschakeld. Gewacht wordt tot dat de vleermuizen uit zichzelf zijn vertrokken.

5.3.4 Mitigerende maatregelen kamsalamander en Alpenwatersalamander

Het leefgebied van de beide salamanders ligt geïsoleerd van ander leefgebied, waardoor de populatie lokaal kan uitsterven wanneer sprake is van aantasting van dit leefgebied. Daarom is het uitgangspunt dat door de ingreep en werkzaamheden het leef- en voorplantingsgebied van de salamanders te allen tijde gehandhaafd blijft. Hierdoor is het belangrijk dat het waterpeil in de vijver gehandhaafd blijft en dat die niet significant verlaagd wordt. Tevens moet mogelijk leefgebied rondom de vijvers beschermd worden.

Ten behoeve van kamsalamander en Alpenwatersalamander worden de volgende mitigerende maatregelen getroffen. In hoofdlijnen gaat het om de volgende mitigerende maatregelen (deze zijn in paragraaf 5.3.4.1 t/m 5.3.4.3 uitgewerkt):

- Indien door of voor de werkzaamheden het waterpeil in de vijvers met kamsalamanders en Alpenwatersalamander significant verlaagd wordt, dienen maatregelen getroffen te worden die deze verlaging ter hoogte van de vijvers voorkomt.
- Voor aanvang van de werkzaamheden dient potentieel leefgebied (grasland, struweel, bos) omrasterd te worden zodat exemplaren niet het bouwterrein kunnen bereiken. Wanneer nog leefgebied binnen het werkgebied aanwezig blijft, zullen de dieren met behulp van plaatjes/matten weggevangen worden en in geschikt leefgebied uitgezet worden (andere zijde rasters). Dit wordt in periode (april-aug) uitgevoerd, wanneer de salamanders actief zijn.
- Graafwerkzaamheden op plekken met potentiële verblijfplaatsen in de grond, worden begeleid door een deskundig ecooloog.
- Kwaliteitsverbetering van het landhabitat, d.m.v. toevoegen van rust- en winterverblijfplaatsen.

5.3.4.1 Uitgangspunt en voorwaarde

Wanneer voor de werkzaamheden en na oplevering bemaling van grondwater wordt toegepast, bestaat de kans dat ook het waterpeil in het voortplantingswater net ten oosten van het plangebied beïnvloed wordt. Wanneer het waterpeil van de vijver onafhankelijk is van het grondwaterpeil (bv door ondoorlatende lagen) wordt geen effect verwacht, wanneer het waterpeil in de vijver echter afhankelijk is van het grondwaterpeil, zal het waterpeil mee kunnen zakken door bronbemaling. Om te zorgen dat het waterpeil van de vijver niet significant verlaagd wordt zijn een aantal mitigerende maatregelen nodig.

- Het plaatsen van een damwand in de grond tussen de vijver en de werkzaamheden/plangebied waar bemaling wordt toegepast. Hierdoor heeft de bemaling mogelijk minder tot geen effect op het waterpeil van de vijver.
- Het gebruik van een retourbemaling, waarbij het water weer terugbrengt gebracht wordt in het systeem, zodat in het omliggende gebied geen verdroging optreedt. Het water dient dan niet direct in het de poel gepompt te worden maar in het gebied om de vijver heen. Hierdoor kan het langzaam door de grond worden opgenomen waardoor het grondwaterpeil stijgt en dus ook het waterpeil in de vijver.
- De twee hierboven genoemde maatregelen dienen waarschijnlijk gecombineerd te worden. Deze combinatie zorgt ervoor dat het grondwaterpeil rondom de vijver zo min mogelijk wordt beïnvloed door het wegpompen van water in het plangebied. Mocht het grondwaterpeil en ook het waterpeil in de vijver toch beneden een gewenst niveau

terecht komen dan kan het gebruik van de retourpomp ervoor zorgen dat er weer water terugkomt in het gebied rondom de vijver waardoor het waterpeil weer het gewenste niveau heeft.

- Het betreft hier voorwaardelijke maatregelen, of en zo ja welke exact toegepast worden, zal nader onderzocht moeten worden bij de uitwerking van de bouwwerkzaamheden en de mate van noodzaak tot drooglegging van het plangebied.

5.3.4.2 Tijdelijke mitigatie

Om de kans te verkleinen dat er tijdens de werkzaamheden kamsalamanders en Alpenwatersalamanders in het plangebied terecht komen zijn er een aantal mitigerende maatregelen nodig. Zo dient voor aanvang van de werkzaamheden potentieel leefgebied (grasland, struweel, bos) omrasterd te worden met een amfibiescherm zodat exemplaren niet het bouwterrein kunnen bereiken, zie Figuur 8 voor een voorbeeld. Figuur 9 laat het gebied zien dat omrasterd moet worden. Tevens worden tapijtegels geplaatst aan de buitenkant van het scherm (1 tegel elke 10m). Deze tapijtegels dienen wekelijks gecontroleerd te worden en eventueel aangetroffen dieren worden in geschikt (omrasterd) leefgebied uitgezet. Dit wordt in periode (april-aug) uitgevoerd, wanneer de salamanders actief zijn. Het leefgebied binnen de omrastering zal een kwaliteitsverbetering krijgen door het toevoegen van rust- en winterverblijfplaatsen. Dit wordt gerealiseerd door het toevoegen van (dood) hout. Dit kan bijvoorbeeld met hout van lokaal gekapte bomen ten behoeve van de inrichting.

Stem plaatsing van het amfibiescherm en wijze waarop af met een deskundig ecooloog. Het scherm dient aanwezig te blijven en gecontroleerd danwel gerepareerd te worden gedurende de uitvoering van de werkzaamheden in het betreffende werkterrein. Pas na volledige oplevering van het werkterrein dienen de platen en scherm verwijderd te worden.

Figuur 8: Een amfibiescherm (zwart) die een poel omheind zodat de dieren niet op het werkterrein kunnen komen.

Figuur 9: Het leefgebied van de kamsalamander en Alpenwatersalamander. De oranje lijnen geven indicatief aan waar er gerasterd moet worden om het gebied te beschermen. De exacte locatie wordt ter plaatse, in overleg met een ter zake kundig ecooloog vastgesteld en geplaatst.

5.3.4.3 Tijdens de werkzaamheden

Als tijdens de werkzaamheden toch kamsalamander en/of Alpenwatersalamander worden aangetroffen binnen het werkgebied, worden de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet en wordt direct de salamanderdeskundige ingeschakeld. Salamanders worden verplaatst naar geschikte gebieden zodat de werkzaamheden hervat kunnen worden.

5.3.5 Mitigerende maatregelen hazelworm

Leefgebied van de hazelworm komt voor in het plangebied. Het is van belang om dit leefgebied te beschermen. Dit kan worden gedaan zonder dat hierbij versnippering op treedt. Hiervoor zijn enkele mitigerende maatregelen nodig. Ten behoeve van hazelworm worden de volgende mitigerende maatregelen getroffen deze zijn in paragraaf 5.3.5.1 t/m 5.3.5.2 uitgewerkt):

- Voor aanvang van de werkzaamheden dient potentieel leefgebied (grasland, struweel, bos) omrasterd te worden zodat exemplaren niet het bouwterrein kunnen bereiken. Wanneer nog leefgebied binnen het werkgebied aanwezig blijft, zal met behulp van plaatjes/matten dieren weggevangen en in geschikt leefgebied uitgezet (andere zijde rasters). Dit wordt in periode (april-aug) uitgevoerd, wanneer hazelwormen actief zijn.
- Kwaliteitsverbetering van het leefgebied, d.m.v. toevoegen van rust- en winterverblijfplaatsen.

5.3.5.1 Tijdelijke mitigatie

Voor aanvang van de werkzaamheden dient potentieel leefgebied (grasland, struweel, bos) omrasterd te worden zodat exemplaren niet het bouwterrein kunnen bereiken. Tevens worden tapijtegels geplaatst zodat hazelwormen kunnen worden afgevangen. Deze worden aan de buitenkant van het scherm geplaatst (1 tegel elke 10m). Deze tapijtegels dienen wekelijks gecontroleerd te worden en eventueel aangetroffen dieren worden in geschikt leefgebied uitgezet. Dit wordt in periode (april-aug) uitgevoerd, wanneer de hazelwormen actief zijn. Het leefgebied binnen de omrastering zal een kwaliteitsverbetering krijgen door het toevoegen van rust- en winterverblijfplaatsen. Dit wordt gerealiseerd door het toevoegen van (dood) hout. Dit kan bijvoorbeeld met hout van lokaal gekapte bomen ten behoeve van de inrichting.

Om versnippering van het leefgebied tegen te gaan zal het raster het gebied niet volledig omheinen. Het raster is open aan de zijde die van het plangebied afstaat.

Stem plaatsing van het raster en wijze waarop af met een deskundig ecooloog. Het scherm dient aanwezig te blijven en gecontroleerd danwel gerepareerd te worden gedurende de uitvoering van de werkzaamheden in het betreffende werkterrein. Pas na volledige oplevering van het werkterrein dienen de platen en scherm verwijderd te worden.

Figuur 10: Het leefgebied van de hazelworm. De oranje lijnen geven indicatief aan waar er gerasterd moet worden om het gebied te beschermen. De exacte locatie wordt ter plaatse, in overleg met een ter zake kundig ecooloog vastgesteld en geplaatst.

5.3.5.2 Tijdens de werkzaamheden

Als tijdens de werkzaamheden toch hazelwormen worden aangetroffen, worden de werkzaamheden onmiddellijk stopgezet en wordt direct de hazelwormdeskundige ingeschakeld. Hazelwormen worden verplaatst naar geschikt leefgebied zodat de werkzaamheden hervat kunnen worden.

6 Ontheffing wet natuurbescherming

6.1 Ontheffingsaanvraag

Dit rapport in combinatie met het rapport van het soortgericht onderzoek Arcadis, (2019), dient ter onderbouwing dat de voorgenomen ingreep, met inachtneming van alle mitigerende maatregelen, niet leidt tot een effect met als gevolg een wezenlijke invloed op de betreffende soorten.

De Provincie Utrecht vraagt een ontheffing Wnb aan voor:

- Gewone dwergvleermuis; artikel 3.5, lid 2 (opzettelijk verstoren) en 3.5, lid 4. (Vernietiging vaste rust- en verblijfplaats).
- Kamsalamander; artikel 3.5, lid 2 (opzettelijk verstoren) en 3.5, lid 4. (Vernietiging vaste rust- en verblijfplaats).
- Alpenwatersalamander; artikel 3.10b (Vernietiging vaste rust- en verblijfplaats).
- Hazelworm; artikel 3.10b, lid 2 (Vernietiging vaste rust- en verblijfplaats).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 november 2021 tot 1 juli 2026.

Er wordt een ontheffing Wnb aan onder het volgende belang:

- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

6.2 Garanderen van de staat van instandhouding

6.2.1 Onderbouwing staat van instandhouding gewone dwergvleermuis

Gewone dwergvleermuis komt in Nederland algemeen voor en is een wijdverspreide soort die in heel Nederland wordt waargenomen (BIJ12, 2017a). Er zijn geen trends beschikbaar, maar de lokale staat van instandhouding wordt als gunstig beoordeeld. De functionaliteit van de leefomgeving van gewone dwergvleermuis is niet in het geding. De wet beoogt geen instandhouding van een statische populatiegrootte, maar beoogt dat de populatie duurzaam in stand gehouden wordt. Dit betekent dat er tijdens en na de activiteiten voor elke functie en soort voldoende, geschikte en onderling bereikbare verblijfplaatsen moeten blijven voortbestaan. Dit wordt in het project gegarandeerd door gebruik te maken van mitigerende maatregelen. Deze mitigerende maatregelen, beschreven in paragraaf 5.3.3, zorgen ervoor dat de essentiële vliegroute, ten noorden van de carpoolplaats, voor de gewone dwergvleermuis behouden blijft. Verder zorgen deze mitigerende maatregelen ervoor dat de mogelijke verstoring tijdens de werkzaamheden verminderd wordt.

6.2.2 Onderbouwing staat van instandhouding kamsalamander en Alpenwatersalamander

De landelijke trend van kamsalamander laat een matige toename zien (BIJ12, 2017b). De soort vertoont een gunstige landelijke staat van instandhouding in Nederland. De staat van instandhouding in Utrecht is onbekend, maar er is geen reden om aan te nemen dat deze anders is dan de rest van de populatie. Omdat, na mitigerende maatregelen, geen leefgebied aangetast wordt, is er ook geen sprake van afname van de omvang hiervan.

Alpenwatersalamander is in Nederland een relatief vrij zeldzame soort. Enkel in de Provincie Noord-Brabant en Limburg is de soort wijdverspreid. De soort komt voor nabij bos en/of houtwallen op vooral zandige leemgronden. Daarbij heeft de soort een voorkeur voor beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen. Informatie over de staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander is niet bekend. Uit landelijke monitoringsgegevens blijkt echter wel dat de trend een matige toename vertoont (RAVON, 2007). Omdat, na mitigerende maatregelen, geen leefgebied aangetast wordt, is ook geen sprake van afname in populatie.

Binnen dit project wordt rekening gehouden met de beide salamander soorten door te zorgen dat deze niet aanwezig zijn op het werkterrein wanneer hier gewerkt gaat worden. Dit wordt gedaan door het plangebied en het leefgebied van

de soort af te schermen met een amfibiescherm. De dieren worden dan verplaatst naar direct in de nabijheid gelegen geschikte stukken die niet aangepakt worden (bosstruwelen, houtwallen etc.). Bij oplevering van de werkzaamheden worden de schermen verwijderd waardoor het gebied weer toegankelijk is voor de salamanders. Tevens wordt ervoor gezorgd dat het waterpeil in de vijvers niet zakt, zodat deze geschikt blijven voor de salamanders.

Door te voorkomen dat dieren met de werkzaamheden worden gedood en ervoor te zorgen het leefgebied geschikt blijft voor deze soorten, door het treffen van mitigerende maatregelen, vinden er geen negatieve effecten plaats op de lokale staat van instandhouding van deze soorten.

6.2.3 Onderbouwing staat van instandhouding hazelworm

Hazelworm is in Nederland een wijdverspreide soort en komt in alle provincies behalve Zeeland voor. Kerngebieden zijn de Veluwe, de Utrechtse Heuvelrug en Zuid-Limburg (RAVON). Doordat het plangebied grenst aan landgoed Anderstein, waar veel leefgebied aanwezig is voor de hazelworm, kunnen hazelwormen zich verplaatsen naar aanliggende terreinen die geschikt zijn.

Door te voorkomen dat dieren met de werkzaamheden worden gedood en ervoor te zorgen dat het leefgebied geschikt blijft voor de hazelworm, door het treffen van mitigerende maatregelen beschreven in paragraaf 5.3.5, vindt er geen negatief effect plaats op de lokale staat van instandhouding.

6.2.4 Conclusie staat van instandhouding

Door het uitvoeren van de voorgestelde maatregelen zal geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, kamsalamander, alpenwatersalamander en hazelworm. Met de in hoofdstuk 5 beschreven maatregelen wordt gedurende de werkzaamheden en in de eindsituatie de functionaliteit van het plangebied voor alle drie soorten behouden.

6.3 Onderbouwing wettelijke belangen

De N226 behoort tot de provinciale hoofdinfrastructuur en is de belangrijkste regionale verbindingsweg (gebiedsontsluitingsweg) die de kernen Leersum, Woudenberg, Leusden en Amersfoort met elkaar verbindt en die de ontsluiting biedt naar het nationale wegennet (A12 en A28). Op de N226 is de huidige gelijkvloerse overweg in Maarsbergen een groot knelpunt. Het belang van het ongelijkvloers laten kruisen van de N226 met het spoor is het verbeteren van de verkeersveiligheid, de doorstroming en de leefbaarheid in Maarsbergen en omgeving. Vanwege de frequentieverhoging op het spoortraject Utrecht-Arnhem (Programma Hoogfrequent Spoor) is er des te meer reden het spoor ongelijkvloers te laten kruisen met de N226.

De verkeersveiligheid verbetert omdat het wegverkeer en spoorwegverkeer elkaar niet meer gelijkvloers kruisen. De huidige spoorwegovergang is regelmatig gesloten en belemmert een vlotte en onbelemmerde doorgang. Gevolg hiervan is dat automobilisten soms onaanvaardbare risico's nemen en trachten op het laatste moment nog over te steken. Het risico op ernstige ongevallen is hierdoor groot. De doorstroming van het wegverkeer van en naar de A12 verbetert omdat deze het spoorwegverkeer dan ongehinderd kan kruisen, terwijl het wegverkeer in de huidige situatie regelmatig moet wachten op het spoorwegverkeer. Door verbetering van de verkeersveiligheid en doorstroming verbetert ook de leefbaarheid, mede omdat het autoverkeer zoveel mogelijk om de kern van Maarsbergen wordt geleid, waardoor er ruimte komt voor de ontwikkeling van het centrum van Maarsbergen.

Het voornemen om de N226 ongelijkvloers te laten kruisen met het spoor kent een lange historie. In juni 2001 is door het Rijk besloten af te zien van de aanleg van de Hogesnelheidslijn naar Duitsland. In plaats van deze Hogesnelheidslijn Oost werd bepaald dat de huidige spoorlijn tussen Utrecht - Arnhem - Duitse grens verbeterd zou worden door diverse maatregelen op het traject uit te voeren: perronverlenging, spoorverdubbeling, spoorvernieuwing et cetera. De maatregelen vielen uiteen in een aantal projecten, die zijn gebundeld onder de naam 'Traject Oost'. Samen met investeringen in Arnhem (een nieuw station, een vierde perron en een vrije kruising aan de westzijde) maken deze maatregelen een intensievere benutting van de spoorlijn mogelijk. In het standpunt van het Rijk is ook aangegeven dat zeer drukke overwegen ongelijkvloers gemaakt moeten worden. Ondanks dat er al jaren sprake is van stagnerende doorstroming van het wegverkeer, met filevorming en gevaarlijke situaties tot gevolg, heeft dit in Maarsbergen nog niet geleid tot een ongelijkvloerse kruising. Wel hebben Provinciale Staten van de provincie Utrecht op 9 december 2020 het inpassingsplan Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen vastgesteld om de realisatie van de

spooronderdoorgang in Maarsbergen mogelijk te maken. Dit inpassingsplan is onherroepelijk (Provinciale Staten Utrecht, 2020).

6.4 Gebrek aan alternatieven

Sinds 2005 is door de betrokken partijen - ProRail, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de provincie Utrecht - gewerkt aan een plan voor de ongelijkvloerse kruising in Maarsbergen. In eerste instantie is de variant van een korte spoorwegonderdoorgang uitgewerkt, gelegen op de huidige locatie van de spoorkruising. Vanuit de inwoners van Maarsbergen is hierop gereageerd met een alternatief plan, het zogenaamde Dorpsplan. In dit ontwerp wordt de bestaande provinciale weg verdiept aangelegd en de kruisingen met het spoor en de Haarweg/Tuindorppweg ongelijkvloers gemaakt. De onderdoorgang wordt daarmee verlengd tot de noordelijke rotonde. Omdat het kruispunt Haarweg/Tuindorppweg in het Dorpsplan niet meer bestaat is een nieuw aan te leggen weg nodig. Deze weg zorgt voor de verbinding vanuit Maarn en Maarsbergen met de N226. Dit alternatieve plan kende een aantal voordelen boven de eerdergenoemde korte spoorwegonderdoorgang, in het bijzonder de leefbaarheid in het dorp en de doorstroming van het verkeer. Hoewel het Dorpsplan duurder was dan de korte spooronderdoorgang, is in maart 2015 besloten het Dorpsplan verder uit te werken.

Bij het praktisch uitwerken van het Dorpsplan bleek dat het omleiden van het verkeer van de provinciale weg tijdens de bouw lastiger was dan aangenomen. Doordat in het Dorpsplan de onderdoorgang op de huidige weg wordt gebouwd, dient het verkeer via een tijdelijke alternatieve route over het spoor geleid te worden. Het afsluiten van de N226 gedurende de bouwphase is geen optie vanwege structurele filevorming op diverse kruispunten en aansluitingen in de omgeving.

Een tijdelijke overweg bracht de volgende nadelen met zich mee. Bij de ene optie zou de voorziene realisatie van een hotel met vele jaren vertraagd worden, waarvan de financiële compensatie maatschappelijk niet verantwoord werd geacht. Bij een andere optie was het noodzakelijk om woningen te slopen. Daarbij kwam dat de spoorwegovergang met de spoorbeveiliging verlegd diende te worden en de ruimte voor de opstelstroken van het verkeer beperkt was. Vanuit het oogpunt van financiën, veiligheid en doorstroming leidde dit tot gereede twijfels over de uitvoerbaarheid van deze tijdelijke maatregel.

Vanuit deze inzichten ontstonden nieuwe perspectieven voor alternatieve oplossingen. In overleg met de initiatiefnemers van het Dorpsplan en in samenwerking met een klankbordgroep is vervolgens een ontwerpatelier georganiseerd. Uit het ontwerpatelier volgden drie mogelijke varianten: de Bos-Beekvariant, een Westvariant met afgesloten Tuindorppweg en een Westvariant met open Tuindorppweg.

De Bos Beek variant volgt een westelijk tracé via de bedrijventerreinen van Bos en Van Beek. Van deze Bos Beek variant zijn weer twee varianten nader beoordeeld. Een variant waarbij een deel van de onderdoorgang gesloten is met verplaatsing van de benzinstations en een variant met een, afgezien van het dek ter hoogte van het spoor, een open onderdoorgang zonder verplaatsing van de benzinstations. Kenmerkend voor beide Westvarianten is de verplaatsing van de definitieve oplossing. De N226 wordt ten westen van Maarsbergen in een boog om Maarsbergen gelegd. Ter plaatse van de huidige spoorkruising wordt een fietsonderdoorgang gerealiseerd. Daarmee wordt de verkeersader uit het historisch centrum verlegd naar de westkant. Dit biedt ontwikkelkansen voor de kern van het dorp. Een tijdelijke omleidingsroute met een tijdelijke overweg is niet nodig. Het verschil tussen de beide Westvarianten is de manier waarop de Tuindorppweg wordt gekruist. Bij de 'Westvariant met open Tuindorppweg' gaat de onderdoorgang onder de Tuindorppweg door. Vanwege de lage ligging van de Tuindorppweg wordt dit een relatief diepe en lange onderdoorgang. Bij de 'Westvariant met gesloten Tuindorppweg' gaat de onderdoorgang minder diep (alleen onder het spoor door). Het fietsverkeer kan in deze variant via de Tuindorppweg blijven rijden, namelijk via een fietsbrug over de onderdoorgang. In deze variant wordt een Bosweg aangelegd om het verkeer van/naar Maarn via de rotonde naar de N226 te leiden.

De 'Westvariant met gesloten Tuindorppweg' is, nadat de raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug deze als voorkeursvariant heeft aangemerkt, op 13 maart 2017 door Provinciale Staten vastgesteld als voorkeursvariant. Provinciale Staten zijn hiertoe gekomen op basis van de volgende overwegingen:

- Bij alle varianten is sprake van een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Er zijn geen reële alternatieven die geen aantasting tot gevolg hebben van het NNN.
- De zo kenmerkende laanstructuren en monumentale boomgroepen in Maarsbergen kunnen bij de Westvarianten behouden blijven.
- De Westvariant met doorgaande Tuindorpweg is vanuit verkeerskundig oogpunt (doorstroming) géén robuuste oplossing.
- De Westvariant met gesloten Tuindorpweg waarborgt een goede verbinding tussen Maarn en Maarsbergen.
- De Westvarianten bieden goede mogelijkheden voor de ontwikkeling van de dorpskern.
- De uitvoeringsrisico's bij de Westvariant met gesloten Tuindorpweg zijn relatief laag, doordat er geen tijdelijke overweg over het spoor of een tijdelijke afsluiting van de N226 nodig is en doordat dit ontwerp niet afhankelijk is van de verplaatsing van de tankstations.
- De Bos Beek variant is aanzienlijk duurder dan de andere varianten.
- De voorkeursvariant van de raad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft zwaar meegewogen.

Het hiervoor geschetste, intensieve en uitgebreide planvormingstraject heeft geleid tot het inpassingsplan "Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen", dat voorziet in realisatie van de Westvariant met gesloten Tuindorpweg en dat op 9 december 2020 door Provinciale Staten is vastgesteld (Provinciale Staten Utrecht, 2020).

7 Referentielijst

- Arcadis. 2018. *Spoorwegonderdoorgang N226 Maarsbergen. Quicksan Wet Natuurbescherming – Soortbescherming. Provincie Utrecht.*
- Arcadis. 2019. *Natuurtoets. Ecologisch Onderzoek Naar Beschermde Soorten Voor de Spoorwegonderdoorgang N226 Maarsbergen. Provincie Utrecht.*
- BIJ12. 2017a. *Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis, Pipistrellus Pipistrellus, Versie 1.0, Juli 2017.*
- BIJ12. 2017b. *Kennisdocument Kamsalamander, Triturus Cristatus, Versie 1.0, Juli 2017.*
- BIJ12. 2017c. *Kennisdocument Levendbarende Hagendis, Zootoca Vivipara, Versie 1.0, Juli 2017.*
- MTD Landschapsarchitecten + Roelofs Groep. 2021. *Maarsbergen Spooronderdoorgang N226, Programma van Eisen (PvE) Beplanting.*
- Provinciale Staten Utrecht. 2020. *Inpassingsplan Spooronderdoorgang N226 Maarsbergen, 9 December.*
- RAVON. 2007. *Basisrapport Rode Lijst Amfibieën En Reptielen Volgens Nederlandse En IUCN-Criteria, Nijmegen, Rapportnummer 2007-16.*

Bijlage A Quicksan flora en fauna N226

Bijlage B Soortgericht onderzoek flora en fauna N226

Colofon

ONTHEFFINGSAANVRAAG BESCHERMDE SOORTEN
SPOORONDERDOORGANG N226 MAARSBERGEN

KLANT

Provincie Utrecht

AUTEUR

Cas Dinjens

PROJECTNUMMER

30089451

ONZE REFERENTIE

D10034964:36

DATUM

8 juli 2021

STATUS

Definitief

GECONTROLEERD DOOR

Arjen Goutbeek
Projectleider Natuur & Biodiversiteit

Over Arcadis

Arcadis is een toonaangevend wereldwijd ontwerp- en consultancybureau voor de natuurlijke en gebouwde omgeving. Wij maken het verschil voor onze klanten en de maatschappij met doeltreffende, duurzame en digitale oplossingen. Met 27.000 mensen in meer dan 70 landen genereerden we in 2020 een omzet van €3,3 miljard. Wij ondersteunen UN-Habitat met kennis en expertise om leefomstandigheden te verbeteren in gebieden getroffen door de gevolgen van de klimaatverandering.

www.arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

T +31 (0)88 4261 261

Arcadis. Improving quality of life

Volg ons op

[arcadis-nederland](https://www.arcadis-nederland.nl)

[arcadis_nl](https://twitter.com/arcadis_nl)

[ArcadisNetherlands](https://www.facebook.com/ArcadisNetherlands)